

IN MEMORIAM: DR. FRANCE HABA (1909–1999)

SVET GORSKIH VIŠIN IN JAMSKIH GLOBIN

»Ta moj svet je življenje iskalo med letom 1909 in, če bo usoda dovolila, da dočakam devetdeset let, letom 1999, in našlo svoj smisel v visokih gorah in jamskih globinah,« je novembra predlanskega leta napisal **dr. France Habe**, po nekaterih zadnji čas tako modernih anketah eden od treh največjih slovenskih jamarjev vseh časov. Usoda mu je to dovolila, 11. januarja lani je dočakal ta jubilej, 12. oktobra lani pa se je poslovil od svojega čarnega prevotlenega kraškega slovenskega sveta, na katerem je preživel največji del svojega življenja.

Geograf z dušo in srcem, čeravno je poleg geografije končal tudi univerzitetne študije zgodovine, se je rodil mlinarju Tomažu na Galetovcu na Stari cesti na Vrhniki. Ker je bil Malnarjev France bistre glave, so ga dali v šolo v Ljubljano, kjer je leta 1928 maturiral, leta 1932 pa diplomiral iz geografije in občne ter narodne zgodovine. Od leta 1934 je služboval kot srednješolski profesor v Ljubljani, na Ptuj, v Gornji Radgoni, Murski Soboti, Postojni in na Rakeku ter bil vmes med drugo svetovno vojno nekaj časa interniran v Dachau. Leta 1965 je doktoriral na filozofski fakulteti v Ljubljani, kajpada s krasoslovno temo o morfološko-hidrografskem razvoju severnega roba Pivške kotline s posebnim oziroma na predjamski sektor, in še isto leto postal znanstveni sodelavec postojnskega Inštituta za raziskovanje krasa, tam pa je delal do upokojitve leta 1977.

Bil je predvsem jamar in speleolog in »kot tak« med drugim predsednik Jamarske zveze Slovenije in Speleološke zveze Jugoslavije, vse do leta 1996 pa je vodil komisijo za varstvo jam in jamski turizem pri Mednarodni speleološki zvezi. Napisal je dolgo vrsto strokovnih in znanstvenih razprav, turističnih vodnikov in monografij o jamah ter knjigo o mlinih in žagah na Pivškem, za svoje delo pa je dobil več visokih državnih in društvenih priznanj.

Bil je dejaven do sredine lanskega leta, čeprav je pred nekaj leti prestal nekaj hudih operacij in sam ni verjel, da si bo še opomogel. Ko je bila proti koncu devetdesetih let v Ljubljani otvoritev razstave slikarskih del **Pavla Kunaverja**, znanega planinca in jamarja ter nasploh vsestranskega ljubitelja narave, je imel dolg nagovor njegov jamarški kolega France Habe. Zdravje mu je sicer že opešalo, ves čas je moral sedeti, toda o svojem starejšem jamarškem tovarišu Kunaverju je popolnoma brez vsakega lističa v rokah povedal toliko lepih in lepo zbranih misli, kot jih menda ne bi nihče drug z napisanim govorom.

Tako Kunaver kot Habe sta dokazovala, da Slovensko planinsko društvo v svojih začetkih ni po naključju vzelo pod svoje varstvo in celo odkupilo ali vzelo v najem nekatere znane kraške jame: planinstvo in jamarstvo sta bili vedno najtesneje povezani dejavnosti. Po tej poti je šel podzavestno tudi dr. France Habe, čeprav njegovi jamarški kolegi tega nismo vedeli. Šele sredi

Dr. France Habe, kakršen bo ostal v spominu nekaj generacij slovenskih in drugih evropskih jamarjev.

lanskega leta je sedanjemu predsedniku Jamarske zveze Slovenije **Alešu Lajovicu** med dolgim pogovorom o marsičem, kar je bila znana dobra lastnost dr. Habeta, izročil rokopis, ki ga je bil napisal novembra leta 1998, češ, morda pa ga bo kdaj kdo hotel objaviti. Zdaj prvič objavljamo njegovo izpoved »Tudi jaz sem imel svojo hojo skozi slovenski svet«, da bi dr. Habeta spoznali še po drugačni plati – doslej je bil znan skoraj izključno kot jamar in speleolog. Pa je bil tudi zaljubljenec v gorski svet.

Marjan Raztresen

TUDI JAZ SEM IMEL SVOJO HOJO SKOZI SLOVENSKI SVET

Ta moj svet je življenje iskalo med letom 1909 in, če bo usoda dovolila, da dočakam devetdeset let, letom 1999, in našlo svoj smisel v visokih gorah in jamskih globinah.

Moja življenjska pot se je začela na Vrhniki, kjer sem se – kjer se stikata trdi Kras in mehko barje – rodil. Zavedati sem se tega življenja začel kot petošolček na osnovni šoli, kjer nas je dobil v roke planinec in jamar **Ivan Michler**. Kot vojak na soški fronti je namreč skupaj s profesorjem **Pavlom Kunaverjem** iskal brezna in jame, kjer bi žejni vojaki dobivali potrebno vodo. Iz svojih izkušenj nam je, mladim šolarčkom, odpiral ču-dovite lepote naših gorá in jamskega sveta. Že takrat se mi je porodila misel in želja, da bi bil nekoč tudi jaz deležen tega sveta. Kakor je **Julius Kugy** iskal v pobočjih in nedrih gorá ču-dovito zlato rožo »Scabioso Trento«, ki naj bi zrasla iz krvi Zlatoroga, tako smo mi mladi v čudovitem Blagajevem volčinu iskali to rožo v Polhograjskih Dolomitih.

Vrhnika je ob Michlerju, učenem biologu **Seliškarju**, fotografu **Baru** in profesorju **Šerku** po prvi svetovni vojni postala središče jamskih raziskovanj. To je bila doba, ko sem ob Michlerjevih napotkih usmeril svoje korake 19